

ΠΑΣΟΚ

8^η

**Σύνοδος
της Κεντρικής
Επιτροπής του ΠΑΣΟΚ**

Ομιλία του

ΚΩΣΤΑ ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗ

Μέλος του Ε.Γ. του ΠΑ.ΣΟ.Κ.

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ "DIVANI"

Κυριακή 21 Φεβρουαρίου 1993

ΔΕΥΤΕΡΟΛΟΓΙΑ

ΚΩΣΤΑ ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗ ΜΕΛΟΥΣ ΕΓ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ

ΚΥΡΙΑΚΗ 21 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1993

Κ.ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ: Σύντροφοι, χθες έκανα μια τοποθέτηση εισηγητική στην ΚΕ για να ανοίξει ο διάλογος, απλά περιγράφοντας τα ερωτήματα που προσπαθεί να απαντήσει η εισηγήση και κυρίως στα θέματα γύρω από τα οποία θα μπορούσε να γίνει μια σοβαρή κουβέντα, που όπως αποδείχτηκε εκ των υστέρων σ' αυτά έγινε.

Θεωρώ ότι ίσως ήταν πολύ συμπυκνωμένος ο τρόπος που τα είπα όπως συμπυκνωμένος είναι ο τρόπος που γράφονται στην εισηγήση και θα έπρεπε μια πιο αναλυτική παρουσία έτσι ώστε να μην υπάρχουν ορισμένες παρεξηγήσεις που βγαίνουν από τη διατύπωση την επιγραμματική κάποιων θέσεων μέσα στο κείμενο, αλλά πιστεύω ότι με τη σειρά μου πρέπει να πω ότι το διήμερο αυτό αποτελεί πραγματικά μια πολύ σημαντική εμπειρία για την ΚΕ. Πιστεύω ότι υπήρξε νομιμοτάτος διάλογος, υπήρξαν αποψεις πολλές φορές ίσως μέσα από ένα ταμπουρί μιας προσωπικής εμπειρίας και είναι πολύ φυσικό αυτό. Αλλά ήταν τόσο ουσιαστικές οι παρεμβάσεις που νομίζω ότι όχι μόνο μπορεί να εμπλουτιστεί η απόφαση μας αλλά να αποτελέσει τη βάση του προβληματισμού μέσα από την οποία θα μπορούσαμε να ξεειδικεύσουμε πολύ πιο ουσιαστικά και γρήγορα σε συγκεκριμένες πράξεις τις θέσεις που περιγράφουμε με γενικό τρόπο.

Κατ' αρχήν θέλω να πω ότι υπάρχει ένα ερώτημα αν αυτό το πράγμα που ήλθε εδώ σαν εισηγήση είναι συγκερασμός κάποιων απόψεων ή αποτελεί ουσιαστική σύνθεση απόψεων. Η εμπειρία της συνεδρίασης του Εκτελεστικού Γραφείου η οποία γι' αυτό το θέμα, που ήταν μια συνεδρίαση που κράτησε 6-7 συνεδριάσεις, κατέληξε σε μια βασανιστική σύνθεση, ο Γ.Γεννηματάς προηγούμενα είπε ένα στοιχείο αυτής της σύνθεσης, πριν να έρθει αυτή η πρόταση.

Επίσης πρέπει να πω, επειδή δεν το είπα χθες, ότι και ο τομέας Τοπικής Αυτοδιοίκησης αλλά και πάρα πολλά στελέχη από το χώρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, παλιοί δήμαρχοι, τωρινοί δήμαρχοι, από τους πιο ικανούς που έχουμε, παλιοί νομάρχες, περιφερειάρχες, ακόμα και διοικητικά στελέχη, συμμετείχαν σ' αυτή τη διαδικασία.

Εάν εγώ συνυπολογίσω τα άτομα μαζί με τον Τομέα

Αυτοδιοίκησης μπορώ να μιλήσω για πάνω από 200 άτομα που συμμετείχαν σ' αυτή την επεξεργασία μέσα από συνεχείς συζητήσεις, στις οποίες πολλές από τις θέσεις δεν βρήκαν τελικά και μια σίγουρη και ενιαία σύνθεση.

Το αποτέλεσμα αυτής της παρουσίας σε ένα ειδικό θέμα που είναι από τα κρίσιμότερα για την άσκηση της πολιτικής μας, ξεπερνάει για πρώτη φορά - το πιστεύω αυτό - και την υποκειμενική εμπειρία που είχαμε ο καθένας από εμάς ως άσκηση αυτής της οχταετίας που είχαμε τη διακυβέρνηση της χώρας.

Και αυτό είναι ποιοτικό για την Κεντρική Επιτροπή το ΠΑΣΟΚ γιατί δείχνει πόσο δύσκολα μπορούμε να συμφωνήσουμε αλλά ότι μπορούμε τελικά να συμφωνήσουμε μέσα από διαφορετικές αφετηρίες και με διαφορετικές εκτιμήσεις περασμένων εμπειριών, μπορούμε να συμφωνήσουμε στις νέες ανάγκες με ένα ενιαίο τρόπο και να δώσουμε μια συγκεκριμένη απάντηση σε προβλήματα και ίσως το κείμενο αναλυτικά να μην τα έθεσε για να μην ξαναβάλει τη συζήτηση από την αρχή, συνθετικά όμως νομίζω ότι απαντά και μπορεί στην τελική μας απόφαση να γίνει και πολύ πιο πολιτική και πιο ουσιαστική αυτή η απάντηση.

Θα ήθελα πριν μπω στα συγκεκριμένα επίσης να μιλήσω για λίγο για τη σημερινή πραγματικότητα για να καταλάβουμε περίπου τι προβλήματα πρόκειται να αντιμετωπίσουμε. Γιατί είναι πολύ ωραία να λες π.χ. ότι είναι εύκολο να πας σε μια αναγκαστική συνένωση - ένα παράδειγμα λέω - ή ότι είναι ένα ώριμο θέμα, όταν όμως π.χ. η περιφέρεια της Θεσσαλίας σε σχέση με το Θεσσαλικό Πανεπιστήμιο, ή περιφέρειες ξεχωριστές, μικρά νησιά, επαρχίες της Στερεάς Ελλάδας δείτε τον τρόπο που οξύνονται οι τοπικιστικές αντιθέσεις και ιδιαίτερα σήμερα που δεν υπάρχει - εξαιτίας της κυβέρνησης της ΝΔ - και μία στρατηγική ανασυνθέσης και ανασυγκρότησης του εθνικού χώρου, υπάρχει για πρώτη φορά το φαινόμενο στην ελληνική κοινωνία τοπικές κοινωνίες να συμφωνούν συλλήβδην έξω και πέρα από τα κόμματα για συγκεκριμένες επιλογές και πολιτικές, θέλω να πω ότι είναι όλα σωστά αυτά που λέμε για τις πολύ σοβαρές, γρήγορες αποφάσεις μας αλλά πρέπει να διαλέξουμε πού θα κάνουμε τις τομές τελικά, πού θα δώσουμε χρονική προτεραιότητα στις τομές για να οδεύσουμε σίγουρα σε μια ολοκλήρωση του μοντέλου που εμείς εισηγούμαστε.

Διότι θα ήταν πολύ σωστό π.χ. να πει κανείς ότι εάν είχαμε ξεκινήσει από την αρχή να ορίσουμε σωστά και αμέσως σαν κυβέρνηση τις περιφέρειες, εάν μέσα από τις περιφέρειες και την ανασυγκρότηση των περιφερειών ζούσαμε τη διαδικασία των αποφάσεων ενός εθνικού σχεδιασμού, θα ήταν μία άλλη πορεία, αυτή την πορεία τώρα δεν μπορούμε να την ακολουθήσουμε.

Πρέπει να πάμε παράλληλα και ταυτόχρονα σε ορισμένες επιλογές, προτεραιότητες οι οποίες πρέπει να είναι σαφείς και ξεκάθαρες

για να υπάρχει ο βηματισμός, να υπάρχει η πολιτική δέσμευση, να υπάρχει η αποτελεσματικότητα και η τομή να έχει αντοχή στο χρόνο.

Επίσης θέλω να πω ότι - μια προσωπική γνώμη επειδή όλοι μας λέμε και τις προσωπικές μας γνώμες κάποια στιγμή - ότι ούτε η απόλυτη αποενοχοποίηση των δημοτικών αρχόντων, ούτε όμως πολύ περισσότερο η αποενοχοποίηση του κράτους και των αυθαιρεσιών μπορούν να πουν σαν κριτήριο της οποιασδήποτε επιλογής.

Υπάρχει μια Τοπική Αυτοδιοίκηση που όσο αφέθηκε να κάνει πολιτική σε ορισμένες περιπτώσεις ξεπέρασε κάθε προσδοκία από την άποψη της δημιουργικής πραγματικά εμπειρίας και των παρεμβάσεων στην ανασύνθεση τοπικών κοινωνιών παρά το ότι δεν είχε τα μέσα, τις αρμοδιότητες και τους πόρους γι' αυτό το σκοπό, όπως επίσης υπάρχουν και πολλές λειτουργίες σε κρατικό επίπεδο που διασφάλισαν, αλλά αν πάρεις το νησί μου π.χ. που ουδέποτε η Αυτοδιοίκηση είχε λόγο για τη χρήση της γης και δεις ότι όλη η πολιτιστική μας κληρονομιά καταστράφηκε από αυθαίρετες αποφάσεις ορισμένων αρχαιολόγων γιατί έπαιρναν με δύο μέτρα και δύο σταθμά μια απόφαση για να δώσουν μια άδεια και κάποιον τον απέκλειαν και κάποιον άλλο τον επέτρεπαν, θα δεις ότι η αυθαιρεσία ήταν γενικά η αυθαιρεσία μιας κοινωνικής οργάνωσης σαθρής και αποδιάρθρωμένης και δεν μπορεί να στηριχτεί η ανασύνθεση αυτής της πορείας σε μια υπαπόλυτη στάση απέναντι στο καλό ή το κακό, αλλά βέβαια συμφωνώ απολύτως με το πρόβλημα της εποπτείας, του ελέγχου και της λειτουργίας στα πλαίσια μιας δημοκρατικής πολιτείας, είναι ένα απαραίτητο συστατικό στοιχείο του οποιουδήποτε μοντέλου προτείνεις σε οποιοδήποτε επίπεδο.

Πρέπει να υπάρξει ο έλεγχος. Και θα πω παρακάτω πιο συγκεκριμένα γι' αυτό. Το θέμα δε είναι ότι έχει το δημοκρατικό στοιχείο να ελέγχει την αυθαιρεσία, αλλά να ελέγχει την εξουσία.

Με βάση αυτή τη γενική εισαγωγή θέλω ειδικά να τοποθετηθώ λίγο πιο ωμά ορισμένα θέματα που κατά τη γνώμη μου είναι πάρα πολύ σημαντικά και θα ξεκινήσω από την περιφέρεια. Θα ξεκινήσω από την περιφέρεια γιατί θεωρώ ότι είναι το θέμα πάνω στο οποίο πρέπει να συμφωνήσουμε. Πρέπει να συμφωνήσουμε οπωσδήποτε. Εδώ πρέπει να ξεκαθαρίσουμε από την αρχή ότι στη λογική της εισήγησης και θέλω να βάλω τελεία και παύλα σ' αυτό το θέμα, η περιφερειακή συγκρότηση είναι στοιχείο της εθνικής συνοχής, δεν είναι στοιχείο μιας άρθρωσης κάποιων περιφερειών που η κάθε μια έχει μια δική της αναπτυξιακή στρατηγική, τους δικούς της στόχους έξω από ένα εθνικό σχέδιο.

Η περιφερειακή συγκρότηση είναι στοιχείο της εθνικής συνοχής. Θα ήθελα πέρα από τους ιστορικούς λόγους μιας συγκεκριμένης διάρθρωσης των περιφερειών, πέρα από τους παραγωγικούς αναπτυξιακούς με

βάση τις σύγχρονες εξελίξεις.

Να πω δυο λόγια για το μέγεθος ή την περιφερειακή διάρθρωση για να ξεκαθαρίσουμε επιτέλους για τι μιλάμε. Η Ελλάδα είναι μία ουσιαστικά μικρή περιφέρεια της Γαλλίας σε μέγεθος. Δηλαδή αναπτυξιακά για την Κοινότητα θεωρείται και μια περιφέρεια στην ουσία με τη λογική των περιφερειών που θέλει η Κοινότητα.

Θέλω να πω δηλαδή ότι όταν θέλουμε να μεταφέρουμε μια εμπειρία σε ό,τι αφορά τους βαθμούς Αυτοδιοίκησης και όλα αυτά τα επίπεδα ανάπτυξης, επαναλαμβάνω ότι είναι πολυτέλεια να μιλάει κανείς για τρία επίπεδα Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε ένα τέτοιο χώρο.

Να πούμε τη γνώμη μας αν θέλετε για το αν κάναμε λάθος ή σωστά που επιλέξαμε το νομό. Αν επιλέγαμε την επαρχία πράγματι και θα συμφωνήσω με τον Γιώργο εδώ, τότε ίσως και το πρόβλημα της ανασύνθεσης, της αναकुττάρωσης σε ένα βαθμό να το είχαμε λύσει και να πηγαίναμε σε δεύτερο βαθμό στην περιφέρεια σε ευρύτερη περιοχή.

Επιλέξαμε το νομό σωστά κατά τη γνώμη μου γιατί έχει τη διοικητική βάση, τη διοικητική δομή και δεν μπορείς να αντρέψεις και να διαλύσεις ένα πράγμα εκ του μηδενός και να ξαναξεκινήσεις από την αρχή σε άλλη βάση πολλαπλασιάζοντας τα διάφορα επίπεδα. Από τη στιγμή που επιλέγεις το νομό είναι σαφές ότι το επομένο επίπεδο πρέπει να είναι χώρος σύνθεσης του εθνικού σχεδίου και της τοπικής ανάπτυξης και όχι ένας ακόμα βαθμός Αυτοδιοίκησης αποκλειστικός για το χώρο. Οπότε, θέλω να επιμείνω σ' αυτό διότι αν πάρετε π.χ. την ευρωπαϊκή πραγματικότητα σε όλες τις χώρες θα δείτε ότι είναι πολύ διαφορετική η διάρθρωση και η δομή. Π.χ. η Πορτογαλία που αναφέρθηκε από κάποιους σαν παράδειγμα, έχει μονάχα δήμους. Άλλες περιοχές έχουν άλλη οργάνωση ομοσπονδιακή, όπως η Γερμανία. Άλλες περιοχές έχει αποκέντρωτική, π.χ. η Γαλλία που είπε ο Χρήστος και που ήταν πολύ σωστό το παράδειγμα και πρέπει να σας πω ότι στην Ισπανία για παράδειγμα υπάρχουν πάνω από το 60% των δήμων είναι μέχρι 1.000 κατοίκους, όπως επίσης και στη Γαλλία που τώρα αρχίζει η διαδικασία συγχωνεύσεων, συνενώσεων ουσιαστικά τα τελευταία χρόνια, μέχρι 500 κατοίκους ήταν το 61% των δήμων. Εδώ πρέπει να δούμε την ευρωπαϊκή εμπειρία σε ένα άλλο επίπεδο. Αλλά δεν θα είναι μια μιμητική πορεία εφαρμογής ενός μοντέλου που υπήρξε σε μια ευρωπαϊκή χώρα. Αλλά οι ανάγκες της εθνικής στρατηγικής και της εθνικής συνοχής θα υπαγορεύσουν το δικό μας αντίστοιχο επίπεδο ανάπτυξης για κάθε περιφέρεια.

αποδεχτώ εάν θα γίνει τώρα αμέσως έμμεση εκλογή του περιφερειακού συμβουλίου ή να το πάρει σε άμεση εκλογή των μελών του περιφερειακού συμβουλίου.

Αλλά θέλω να επιμείνω στο ότι δεν μπορεί όταν μιλάς για περιφερειακή συγκρότηση της χώρας και για αποκέντρωση να μην εκφράζεται η κυβέρνηση στην περιφέρεια. Θα γίνει αυτό που νιώσαμε όλοι μας. Ρωτήστε τους παλιούς υπουργούς των Εσωτερικών. Ρωτήστε τα μέλη του Εκτελεστικού Γραφείου που ήταν υπουργοί. Εφεραν και την εμπειρία τους.

Πόσες φορές ξεκινούσαμε να φτιάξουμε κάποιους οργανισμούς υπουργείων στα πλαίσια της αποκέντρωσης και εμφανίζαμε διπλάσιο αντικείμενο και 3.000 επιπλέον υπαλλήλους.

Δεν μπορούμε να μην μιλήσουμε για επιτελική κυβέρνηση αν στο επίπεδο της περιφέρειας και ιδιαίτερα για ορισμένα θέματα που είναι πάρα πολύ κρίσιμα και που αναφέρονται και μου κάνει εντύπωση γιατί κάποιιοι συντρόφοί στην τοποθέτησή τους φάνηκε ότι δεν πήραν υπόψη τους, δεν ορίζεται μέσα στο κείμενο αρνητικά ή περιφέρεια.

Η διοικητική στο κείμενο ορίζεται απολύτως θετικά εκεί που λέει ότι η ένταξη της περιφέρειας στον εθνικό χώρο και η συνολική στρατηγική του ελληνισμού και οι περιφερειακές προτεραιότητες, στόχοι και ιεραρχίες που απορρέουν από αυτή για θέματα εθνικής άμυνας και συγκροτήσης, πολιτιστικής ταυτότητας, αναπτυξιακής υποδομής, ολοκληρωμένου παραγωγικού ιστού και τοπικής ανταγωνιστικής οικονομίας, δημογραφικής ανανέωσης και διεύρυνσης του παραγωγικού δυναμικού, πώς κάνει επενδύσεις όταν λέει ότι οι πόροι μαζεύονται όλοι στην περιφέρεια και κατανέμονται μέσα από το ταμείο περιφερειακής ανάπτυξης. Μπορεί να μην είναι η διασπορά και η ισχύς που προβλέπει η εθνική ανάπτυξη, αλλά η διασπορά. Όταν λέει ότι είναι αποκέντρωση, είναι στοιχείο, βαθμίδα διοικητικής αποκέντρωσης. Μπορεί να μην συμφωνήσω με τον Γιάννη ότι θα διορίσουμε 100.000 υπαλλήλους, θα τους πάρουμε από το κέντρο και θα τους πάρουμε στην περιφέρεια. Μπορεί αυτό να μην είναι αναγκαίο και να είναι αναγκαίο να υπάρξει μια πραγματικά αποκεντρωμένη και ευέλικτη υπηρεσία διοικητική.

Αλλά αλλοίμονο αν σήμερα στο επίπεδο της περιφέρειας με αυτές τις εξουσίες που θέλουμε να της δώσουμε δεν υπάρξει και το αντίστοιχο προγραμματικό επίπεδο και ο προγραμματικός εξοπλισμός έτσι ώστε να διευρύνουμε τους εθνικούς και τους κοινοτικούς πόρους που επενδύονται στην περιφέρεια μέσα από συγκεκριμένες αναπτυξιακές προτάσεις και επιλογές, που πρέπει επιτέλους να υπόκεινται σε κάποιο συλλογικό έλεγχο όπως είναι αυτός του περιφερειακού συμβουλίου.

Δεύτερη παρατήρηση για την περιφέρεια. Εγώ δεν είπα

υπουργός, υφυπουργός. Και δεν είναι σωστό εδώ να επιστρατεύουμε και να λέμε επειδή ο Κούβελας είπε υφυπουργός εμείς λέμε όχι σ' αυτό διότι είναι το ίδιο πράγμα.

Ο Κούβελας μιλάει για ένα διοικητικό εκσυγχρονισμό τον οποίο προτείνει μια ομάδα του Υπ.Προεδρίας με επικεφαλής κάποιους υπαλλήλους, οι οποίοι μπορεί να είναι και αξιόλογοι και να κάνουν σωστά τη δουλειά τους ανεξάρτητα τι θέλει να κάνει ο Κούβελας πολιτικά ο ίδιος.

Αλλά εγώ δεν είπα ότι θέλω να βάλουμε ένα υπουργό ή υφυπουργό. Εξουσίες, εξουσιοδοτημένες αρμοδιότητες όπως του υπουργού με την έννοια της πολιτικής ευθύνης στο σχεδιασμό κάποιων επιλογών που πρέπει να έχει ο περιφερειάρχης και ας είναι γενικός γραμματέας περιφέρειας.

Αλλά δεν μπορεί παρά να είναι το στοιχείο της κυβερνητικής παρουσίας στην περιοχή. Αρα να ξεκαθαρίσουμε απολύτως αυτό το πρόβλημα της περιφέρειας, διότι σε άλλα μέρη θέματα μπορούμε πιο εύκολα να πάμε να πούμε θα τα επεξεργαστούμε στη συνέχεια και θα προχωρήσουμε, αλλά ένα συνολικό μοντέλο το οποίο θα πάμε να κουβεντιάσουμε με την ΚΕΔΚΕ, με τις ΤΕΔΚ, με τους κοινωνικούς φορείς κλπ. πρέπει τουλάχιστον σε ορισμένα θέματα να έχει απόλυτα οριοθετημένη την αντίληψη και τη φιλοσοφία.

Δεν διαφωνώ να φύγει το γραφείο ΕΟΚ, να μην είναι ο προϊστάμενός, όλα αυτά που είπατε, σωστά, τα αποδέχομαι εγώ αυτά. Δεν νομίζω ότι είναι εκεί το πρόβλημα της απόφασης μας. Η απόφαση μας είναι όμως ότι η περιφέρεια θα έχει αυτό το χαρακτήρα, θα έχει αυτό το ρόλο, θα έχει αυτό τον προγραμματισμό και θα έχει αυτά τα όργανα: τον περιφερειάρχη, το περιφερειακό συμβούλιο με ένα συγκεκριμένο τρόπο. Ούτε ο δεύτερος ουσιαστικός παράγοντας είναι ο φορέας που θα ελεγχθεί ο προγραμματισμός της περιφέρειας.

Και πείτε και άμεση εκλογή ή κατά αντίστοιχία, κατά νόμο και αντίστοιχα να συγκροτούν το περιφερειακό συμβούλιο δεν είναι εκεί το πρόβλημα. Εγώ υποστηρίζω την πρόταση την αρχική της έμμεσης εκλογής, μην γίνει παρεξήγηση. Αλλά λέω πού πρέπει να καταλήγουμε οπωσδήποτε κάποια στιγμή για να μπορούμε να κάνουμε ένα στοιχειώδη προγραμματισμό της δουλειάς μας.

Σε ό,τι αφορά το περιφερειακό συμβούλιο, η περιφέρεια κατά την άποψή μου πρέπει να συνεχίσει να είναι χώρος σύνθεσης αυτών των τριών βασικών συνιστωσών, του προγραμματισμού της ανάπτυξης και της διοικητικής αποκέντρωσης του κράτους.

Πρέπει να συνεχίσει να είναι έτσι για λόγους συγκεκριμένους, σύγχρονους, αναπτυξιακούς λόγους. Πάω τώρα στο θέμα της διοίκησης. Εδώ

στο κείμενο υπάρχει μια σαφής οριοθέτηση του τι μένει ουσιαστικά ως άσκηση πολιτικής στον εθνικό σχεδιασμό, δηλαδή στην κεντρική διοίκηση.

Όλα αυτά που δεν σας τα διαβάζω είναι ουσιαστικές συγκεκριμένες αρμοδιότητες. Εδώ θεωρήσαμε ότι αν δεν υπάρξει μια επεξεργασία για το ποιές ακριβώς αρμοδιότητες θα πάνε στη δευτεροβάθμια Αυτοδιοίκηση δεν θέλαμε να βάλουμε έστω και ενδεικτικά για να μην υπάρξει αποπροσανατολισμός τις αντίστοιχες υπηρεσίες.

Θα μπορούσα να πω για να τονίσω τη σημασία αυτού που είπε ο Δ.Μπέης και έχει δίκιο σ' αυτό, θα μπορούσα να πω ότι τις υπηρεσίες άσκησης εξωτερικής πολιτικής ή τις ένοπλες δυνάμεις και τις υπηρεσίες εθνικής ασφάλειας ή επιτελικές προγραμματικές υπηρεσίες του Υπ.Εθνικής Οικονομίας, ή τα τελωνεία και ορισμένα άλλα που πρέπει να αποφασίσουμε ότι θα φύγουν και άλλα θα μείνουν.

Γενικά όμως αντίληψη διέπεται από δύο ουσιαστικά κριτήρια.

Το πρώτο κριτήριο είναι ότι στο κράτος, στην κεντρική διοίκηση μένουν μόνο αυτές που αντιστοιχούν και περιγράφουν απολύτως τον εθνικό σχεδιασμό και όλες οι άλλες υπηρεσίες αποδίδονται στην πορεία μέσα από μια δυναμική εξέλιξη στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και κατανέμονται όπως είπε ο Βενιζέλος με την αρχή της επικουρικότητας ανάμεσα στον πρώτο και το δεύτερο βαθμό της Αυτοδιοίκησης. Αυτό που είναι σημαντικό είναι να πει ότι μπορεί να ολοκληρωθεί σε μια μέρα. Αλλά αλλοίμονο αν εκ των προτέρων δεν θεσμοθετήσουμε αυτή τη διαδικασία έτσι ώστε να πούμε δεν θέλετε σε 5 χρόνια; Σε 10, δεν έχω καμία διάφωνία. Αλλά αλλοίμονο αν μετά από 5 ή 10 χρόνια πάλι πιάσουμε τον ίδιο σταθμό.

Δεν θα συζητήσουμε και θα πάρουμε απόφαση για το αν θα είναι 5 ή 10 χρόνια, αλλά αλλοίμονο εάν εκ των προτέρων δεν γίνει σαφής η πολιτική βούληση της πραγματικής αποκέντρωσης των διοικητικών μηχανισμών στην εποπτεία και τη λειτουργία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όπως επίσης και όπου χρειάζεται για να συμφωνήσω εδώ με μια πρόταση που έγινε στην ίδια την περιφέρεια έτσι ώστε να υπάρξει και να προχωρήσει αυτό το πράγμα.

Να πούμε το μοντέλο, να πούμε το μεταβατικό στάδιο; Να κατοχυρώσουμε όμως θεσμικά εκ των προτέρων τι εννοούμε και μέχρι πού το εννοούμε. Να σταματήσει να υπάρχει αυτή η σύγχυση, κάποιες εξουσίες που δίνουμε παρεμπιπτόντως και δευτερευόντως για να τις ασκήσουν οι νομάρχες και τα νομαρχιακά συμβούλια και που κρατάμε ουσιαστικά όλους τους μηχανισμούς του κράτους στα πλαίσια της κεντρικής διοίκησης.

Γιατί αλλοίμονο εάν δεν μπορεί να υπάρξει αυτή η ουσιαστική ενασχόληση με τις τοπικές υποθέσεις της πρωτοβάθμιας Αυτοδιοίκησης. Εδώ

σε ό,τι αφορά την άμεση και την έμμεση εκλογή του προέδρου του νομαρχιακού συμβουλίου πρέπει να ξεκαθαρίσουμε το εξής.

Η πρόταση γιατί μιλάει για άμεση εκλογή του προέδρου του νομαρχιακού συμβουλίου; Μιλάει για άμεση εκλογή για ένα απλό λόγο. Διότι από τη στιγμή που ολοκληρώνεται αυτή η διοικητική μεταρρύθμιση που δίνεται η δυνατότητα της αποκέντρωσης πόρων σ' αυτό το βαθμό που εμείς προτείνουμε είναι σαφές ότι η έμμεση εκλογή του προέδρου του νομαρχιακού συμβουλίου θα υπόκειται σε συγκεκριμένες διαδικασίες που θα έχουν σχέση απλά με το συσχετισμό δύναμης κάθε φορά μέσα στο νομαρχιακό συμβούλιο και δεν θα έχει ουσιαστική ανταπόκριση στην άσκηση των διοικητικών καθηκόντων που θα έχει, γιατί θα έχει και τέτοια καθήκοντα όταν ο δεύτερος βαθμός Αυτοδιοίκησης μιλάμε ότι θα είναι ένας διοικητικός θεσμός ολοκληρωμένος ο πρόεδρος του νομαρχιακού συμβουλίου.

Αυτή ήταν η λογική. Δεν θέλετε να το αποφασίσουμε τώρα; Δεν χρειάζεται. Ας το αφήσουμε ανοιχτό, να πάμε σε παραπέρα επεξεργασία, να ρωτήσουμε και την ΚΕΔΚΕ και τις ΤΕΔΚ, να ρωτήσουμε και τους δήμαρχους, να ρωτήσουμε όποιους θέλετε, να προχωρήσουμε.

Αλλά ποιά είναι η λογική όμως της άμεσης εκλογής του προέδρου του νομαρχιακού συμβουλίου; Και βέβαια εδώ πρέπει να πούμε ότι το νομαρχιακό συμβούλιο είμαστε ανοιχτοί να κουβεντιάσουμε την πρόταση, αν για την εκλογή βέβαια πρέπει να είναι από καθολική ψηφοφορία, το πως αν αντιπροσωπεύονται οι επαρχίες στο νομαρχιακό συμβούλιο να το κουβεντιάσουμε και να πάρουμε μια απόφαση. Δεν χρειάζεται να την πάρουμε την απόφαση τώρα γιατί ίσως θέλει μια επεξεργασία.

Όσον αφορά την άσκηση των καθηκόντων του προέδρου του νομαρχιακού συμβουλίου, όπως θα έχουμε ξεκαθαρίσει ότι σημαίνει ο δεύτερος βαθμός Αυτοδιοίκησης, θα έχουμε οριοθετήσει πού θα βρεί τους πόρους και πού θα βρεί τους διοικητικούς μηχανισμούς για να ασκήσει την ουσιαστική του εξουσία στις τοπικές υποθέσεις και ποιές είναι αυτές οι τοπικές υποθέσεις.

Για τον πρώτο βαθμό, αν μιλάμε για Τοπική Αυτοδιοίκηση χωρίς ενδυνάμωση του πρώτου βαθμού Αυτοδιοίκησης ουσιαστικά θα κάνουμε μια πολιτική κρεμαστών κήπων. Δεν πρόκειται να γίνει πολιτική χωρίς ισχυρή πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Και αυτό δεν αφορά μόνο τους δήμους, ούτε μπορεί αυτή η πολιτική να εξαντληθεί σε παράλληλους θεσμούς διοικητικούς. Πρέπει να ξεφύγουμε, είμαστε υπέρ κάποιων θεσμών που φτιάξαμε και που είναι σωστοί και πρέπει να λειτουργήσουν, αλλά μείναμε σ' αυτούς τους θεσμούς ενώ την ολοκλήρωση του ίδιου του θεσμού σαν στοιχείο της διοικητικής δομής του κράτους, της πολιτείας και την υλοποίηση του ίδιου του θεσμού σαν ανταπόκριση στη συνταγματικά κατοχυρωμένη επιταγή να ασχοληθεί

ουσιαστικά με τις τοπικές υποθέσεις, δεν μπορεί να γίνει παρά μονάχα μέσα από την ενίσχυση της πρωτοβάθμιας Αυτοδιοίκησης.

Πιστεύω και συμφωνώ σ' αυτό με ορισμένους συντρόφους που το έθεσαν, ότι η περίφημη τοπική υπόθεση ουσιαστικά αναφέρεται σε τρία πράγματα. Αναφέρεται στις χρήσεις γης, αναφέρεται στα δίκτυα υποδομών και αναφέρεται στην άσκηση του επιτηδεύματος.

Είναι δηλαδή μια ολοκληρωμένη ενασχόληση με μια τοπική κοινωνία και τις αναπτυξιακές της επιλογές. Αυτό για να γίνει πρέπει να έχει το μηχανισμό που να μπορεί. Ο μεγάλος δήμος το μπορεί.

Οι μικρές κοινότητες για να έρθω στο περίφημο θέμα της ανακυττάρωσης κι εδώ πρέπει να ξεκαθαρίσουμε πέρα από την ευρωπαϊκή εμπειρία που σας είπα προηγούμενα ότι πολλές δυτικοευρωπαϊκές χώρες ακόμα και τώρα δεν έχουν λύσει το πρόβλημα της αναγκαστικής συνένωσης.

Πέρα από το ότι αν είναι δική μας πολιτική επιλογή να θέσουμε τώρα στην πορεία προς τον δεύτερο βαθμό, να θέσουμε τώρα και να λύσουμε το θέμα μέσα από μια τέτοια διαδικασία μιας απλής πολιτικής επιλογής.

Πρέπει να μιλήσουμε για ουσιαστικά καινούργιους δήμους, σύμφωνα απολύτως με την τοποθέτηση αυτή, που γίνονται με την παραμονή των κοινοτήτων και των κοινοταρχών μέσα στο σχέδιο, προσωρινά. Μπορεί να είναι και μόνιμα, εξαρτάται τι θα κάνουν. Η απλή αρχή είναι να μην προκύπτει κανένα πρόβλημα στην πορεία. Για αυτό λέω πρώτα προσδιορίστε το περιεχόμενο και μετά βλέπετε τα όργανα και τα σχέδια. Γιατί γδεν έτο είπαμε επαρχιακό συμβούλιο; Δεν το είπαμε επαρχιακό συμβούλιο γιατί οι επαρχίες ιστορικά υφείναι ευρύτερες περιοχές που έχουν ουσιαστικά το δεύτερο βαθμό.

Μπορεί αυτή η ανθρωπογεωγραφική ενότητα να τέμνει επαρχίες μέσα από μια συγκεκριμένη σύγκλιση σε ένα άλλο επίπεδο πρωτοβάθμιο. Αρα εμείς τα είπαμε συμβούλια περιοχής, να τα ονομάσουμε δήμους, δεν ξέρω αν μάς πάει να τα ονομάσουμε δήμους. Ας το ονομάσουμε.

Εγώ επιμένω στο εξής. Επιμένω να ορίσουμε το περιεχόμενο αυτών των πραγμάτων και μετά να δούμε πώς θα το ονομάσουμε. Διότι όπως περιγράφηκαν χθες οι δήμοι αυτοί, είναι σχεδόν αυτό ακριβώς που λέει η εισήγηση σαν συμβούλιο περιοχής. Αυτή την έννοια θέλουμε να δώσουμε.

Δηλαδή ψηφοφορία από τις τοπικές κοινωνίες με αντίστοιχες ανθρωπογεωγραφικές ενότητες ταυτόχρονα με τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές, που θα βγάζουν και τα αντίστοιχα όργανα.

Μιλάμε για την κάλυψη όλης της περιφέρειας της χώρας με αντίστοιχες μορφές πρωτοβάθμιων ουσιαστικά ΟΤΑ οι οποίες θα δώσουν λύση στην κοινή υποδομή για να υπάρξει ανάπτυξη. Διότι διαφορετικά δεν μπορούμε να περιμένουμε οποιαδήποτε δεύτερου βαθμού Αυτοδιοίκηση από μόνο του να λύσει παρόμοια προβλήματα αν στο κέντρο έκφρασης της λαϊκής κυριαρχίας της τοπικής εξουσίας δεν μπορούν οι κάτοικοι της περιοχής μέσα από δική τους διοικητική ή αναπτυξιακή υποδομή να δώσουν απαντήσεις σ' αυτά τα προβλήματα. Νομίζω ότι είμαι απολύτως σαφής.

Σε ό,τι αφορά τα δύο κέντρα πολεοδομικά συγκροτήματα, της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης κυρίως, δεν ξέρω αν υπάρχει πουθενά αλλού τέτοιο πολεοδομικό συγκρότημα, δεν υπάρχει, πέρα από τον ένα δήμο σε καμία άλλη περιοχή. Πέρα από τον ένα δήμο δεν υπάρχει άλλο πολεοδομικό συγκρότημα να έχει περισσότερους δήμους όμορους μέσα στο κοινό πολεοδομικό συγκρότημα όπου τα όρια, οι δομημένοι χώροι να εφάπτονται στον ίδιο χωροταξικό ...

Και σ' αυτές τις δύο περιοχές θέματα πάρα πολύ σοβαρά. Το πρόβλημα της ύδρευσης, το πρόβλημα της αποκέντρωσης, το πρόβλημα των οδικών δικτύων, συγκοινωνίες. Φτάνει ένας δήμος να φτιάχνει μέχρι ένα σημείο του δρόμου και μετά αλλάζει ο δήμος μετά από αυτό το σημείο του δρόμου και σταματάει η κατασκευή γιατί πρέπει να το κάνει κάποιος άλλος δήμος. Γιατί αν φτιάχνει ο ένας από το σημείο Α μέχρι το σημείο Β, ο άλλος από το σημείο Β μέχρι το σημείο Γ, ο τρίτος από το σημείο Γ μέχρι το σημείο Δ, ο τέτατος από το σημείο Δ μέχρι το σημείο Ε, ο πέμπτος από το σημείο Ε μέχρι το σημείο ΣΤ, ο έστω όσος διατηρείται αυτή η πολυδιάσπαση στην αναπτυξιακή υποδομή τόσο περισσότερο ο εναγκαλισμός από τα υπουργεία και την κρατική εξουσία των αναπτυξιακών επιλογών είναι μεγαλύτερος. Γι' αυτό προτείνουμε και σ' αυτά τα δύο πολεοδομικά συγκροτήματα να υπάρχουν αντίστοιχα συμβούλια στην περιοχή ή όπως αλλιώς τα ονομάσουμε, δεν θέλουμε να τα πούμε πολεοδομικούς δήμους διότι έχει μια άλλη σημασία, γιατί αν πούμε πολεοδομικούς δήμους τότε εν πάση περιπτώσει το περιεχόμενο το προσδιορίζω απολύτως μ' αυτό που είπα τώρα. Το τελευταίο σημείο πριν πω μερικά για τα βήματα, δυο λόγια θα πω για τα βήματα, αναφέρεται στους πόρους.

Εδώ πέρα επίσης γιατί τους αναφέραμε ενδεικτικά; Τους αναφέραμε ενδεικτικά διότι κάνουμε μερικές κρίσιμες επιλογές. Λέμε ταμείο περιφερειακής ανάπτυξης. Υπάρχει ένα εθνικό πρόγραμμα στο οποίο εντάσσονται όλα τα έργα διαπεριφερειακής και εθνικής σημασίας, το οποίο προβλέπει ίσως και για κάθε περιφέρεια τα βασικά, τα μεγάλα εθνικής σημασίας έργα και από εκεί και μετά πρέπει να φτιαχτεί στην περιφέρεια ο συμπληρωματικός παραγωγικός ιστός μέσα από συγκεκριμένες επιλογές που πρέπει να αποφασίζονται στην περιφέρεια.

Όταν μιλάμε για ταμείο περιφερειακής ανάπτυξης, επειδή κάποιος το έθεσε, εμείς λέμε συσσωρεύονται όλοι οι πόροι, εθνικοί,

κοινοτικοί από τα διάφορα ΕΟΚικά προγράμματα στην περιφέρεια και κατανέμονται με απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου στη βάση του αναπτυξιακού προγράμματος που αποφασίζεται στα πλαίσια του εθνικού σχεδίου. Σ' αυτό είμαι σαφής.

Όταν τώρα πας να προσδιορίσεις την οικονομική αυτοτέλεια της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και να την οριοθετήσεις σκληρά λέγοντας αυτή οι 4 και τελειώσε πόροι, μπορεί μεθαύριο μέσα από όλη αυτή τη διαδικασία και τις ανάγκες τις αναπτυξιακές που και χθες έθιξε ο πρόεδρος του κινήματος, να μην είσαι σε θέση να ανταποκριθείς απολύτως σ' αυτό το μοντέλο που θα εξαγγείλεις τώρα.

Υπάρχουν όμως δύο πολιτικές δεσμεύσεις σοβαρές που λέει η εισήγηση. Η μία πολιτική δεσμευση είναι ότι εμείς για κάθε αρμοδιότητα που αποκεντρώνουμε αποκεντρώνονται και οι ανάλογοι πόροι, το δε δεύτερο σημείο που είναι το πιο σημαντικό από όλα, στη γενική φιλοσοφία και την κατεύθυνση του νόμου 1828 εμείς λέμε ότι ένα σημαντικό ποσοστό των εθνικών πόρων που συγκεντρώνονται σήμερα στο κράτος ανακατανέμεται και αποδίδεται στην Τοπική Αυτοδιοίκηση με το δικαίωμα της επιβολής της εισπραξης, της διαχείρισης, της αναπτυξιακής αξιοποίησης κλπ.

Και αυτό είναι σαφές σαν πολιτική δεσμευση. Το λέμε καθαρά αυτό το πράγμα. Ποιοι ακριβώς θα είναι οι πόροι αυτοί; Να τους προσδιορίσουμε μετά. Να συμφωνήσουμε όμως σ' αυτό. Δεν μπορεί να μιλάμε για οικονομική αυτοτέλεια και η Αυτοδιοίκηση να μην έχει τη δυνατότητα όχι απλά να εισπράξει αλλά να διαχειριστεί και να επενδύσει πόρους. Η άλλη δεσμεύση είναι ότι η Αυτοδιοίκηση πρέπει να έχει τη δυνατότητα να επιβάλλει φόρους. Αυτή η δεσμευση κλείνει το θέμα της οικονομικής αυτοτέλειας κατά τη γνώμη μου. Μιλάμε προφανώς για να γίνουν όλα αυτά απαιτούνται ορισμένες επιλογές. Πρώτον η ανασύνταξη του προϋπολογισμού στη βάση καινούργιων προτεραιοτήτων. Δευτερόν η ύπαρξη όλων αυτών των ορίων της συνταγματικής νομιμότητας αλλά μπορούμε να βρούμε τρόπους έτσι ώστε να το κάνουμε αυτό κι έτσι ώστε να υλοποιηθεί αυτό το μοντέλο που προτείνουμε.

Τελειώνοντας νομίζω ότι εκείνο που πρέπει να κάνουμε είναι να ξεκαθαρίσουμε στο μυαλό μας ορισμένα πολιτικά βήματα απαραίτητης προτεραιότητας. Χθες είπα στα πλαίσια του τομέα Τοπικής Αυτοδιοίκησης να υπάρξει μία λειτουργία επιτροπών συγκεκριμένων που θα καθοδηγούνται από τον Τομέα Τοπικής Αυτοδιοίκησης με ειδικούς, με επιστήμονες κλπ. σε ορισμένα θέματα. Να ξεκινήσει σήμερα η προετοιμασία. Πρώτον,

Δεύτερον, πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι αν θέλουμε να μιλάμε για πολιτική αξιοπιστία του ΠΑΣΟΚ δεν μπορούμε να διανοηθούμε ότι στις επόμενες δημοτικές εκλογές εάν το ΠΑΣΟΚ είναι στην κυβέρνηση δεν θα προχωρήσει σε ψήφιση του δεύτερου βαθμού Αυτοδιοίκησης, στην εκλογή των

οργάνων της δευτεροβάθμιας Αυτοδιοίκησης.

Πρέπει να καταλάβουμε ότι όλο αυτό το πακέτο για να αρχίσει να λειτουργεί αποκεντρωτικά και να μην μπλοκαριστεί από οποιοδήποτε σύστημα αυριανής πολιτικής εξουσίας πρέπει να προκαθοριστεί θεσμικά και μετά θα δούμε το μεταβατικό διάστημα πώς θα προχωρήσει. Αλλά θα είναι προκαθορισμένο και οριοθετημένο.

Και πρέπει επίσης να είμαστε πολύ συγκεκριμένοι στο ότι για να γίνουν αυτά τα πράγματα πράξη θα πρέπει να καταλήξουμε γρήγορα σε προτάσεις νομοθετικής επεξεργασίας. Αυτή είναι η λογική της υπερψηφίσης της εισήγησης κατ' αρχήν στο γενικό μοντέλο και το μέρος που θα μας δώσει τη δυνατότητα να προχωρήσουμε σε δύο επίπεδα.

Πρώτον σε μια εσωτερική διαδικασία εξειδίκευσης των θέσεων μέχρι εκεί που πρέπει και δεύτερον, να ανοίξει ο διάλογος ο κοινωνικός με τους φορείς του δημοκρατικού προγραμματισμού στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, στη δημόσια διοίκηση κλπ. έτσι ώστε να γίνει κοινωνική συμφωνία γύρω από τις βασικές κατευθύνσεις αυτής της επαναστατικής ανατροπής ή μετατροπής που εμείς εισηγούμαστε να γίνει στο χώρο των θεσμών.

Τελειώνοντας θέλω να πω ότι αδικήθηκε από το πρώτο μέρος της η εισήγηση γιατί πολύ επιγραμματικά έθεσε τη σχέση που έχει η αποκέντρωση με την εθνική στρατηγική, με την περιφερειακή συγκρότηση, με τη σύγχρονη ανάπτυξη και με τη θεσμική ανασυγκρότηση της δημοκρατίας.

Η αποκέντρωση έχει ένα πολύ πιο πλούσιο περιεχόμενο από μια απλή θεσμική ή άλλη διαδικασία. Μιλάμε για ανασυγκρότηση του εθνικού χώρου που δεν γίνεται χωρίς την αποκέντρωση και ασφαλώς παρότι δεν αναφέρονται αναλυτικά εξυπονούνται ότι όλα όσα είπε προχθές ο Πρόεδρος για την ανάπτυξη και την ευημερία ή την εθνική στρατηγική, όσα είπε για το Αιγαίο, για τη Θράκη, για την Ηπειρο, τη Μακεδονία και όλες τις περιφέρειες της χώρας, όσα είπε για τον τρόπο που αποκεντρώνονται οι αναπτυξιακές επιλογές θα είναι δεδομένα, θεωρούνται δεδομένα και υπερψηφίζονται μαζί με το γενικό μέρος υπερψηφίσης αυτής της εισήγησης.